

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสื่อสาร และการแพทย์ในปัจจุบันก่อให้เกิดความต้องการพัฒนาสิ่งใหม่ที่มีประสิทธิภาพกว่าเดิม รวมทั้งความต้องการบริการทางการแพทยการพยาบาล ที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการในสังคม การพัฒนาคุณภาพของบริการพยาบาล ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ควบคู่ไปกับการพัฒนาการศึกษาพยาบาล ในยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านข้อมูลข่าวสารอย่างมากนี้ พยาบาลที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้การปฏิบัติการพยาบาลนั้นสนองตอบต่อความต้องการของผู้รับบริการ

การผลิตบัณฑิตให้เป็นพยาบาลที่ดี มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล มีจริยธรรมในวิชาชีพนั้น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้บนหอผู้ป่วย ก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน เพราะการเรียนรู้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งมีผลมาจากประสบการณ์ ดังนั้นผู้เรียนและผู้สอนควรมีความรับผิดชอบร่วมกัน ในการก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในตัวผู้เรียน ผู้สอนเป็นผู้จัดประสบการณ์ต่างๆให้ ดังนั้นการสอนจึงเป็นกิจกรรมต่างๆที่จัดเตรียมขึ้นทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (นางรัตน์ บุญพานุรักษ์, 2534) และการมีความรู้เฉพาะแต่ในชั้นเรียนไม่เป็นการเพียงพอต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียน การที่ผู้เรียนมีความคิดอยากจะเรียนเอง มีความต้องการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ดีและเรียนได้ในหลาย ๆ สิ่งเป็นการเรียนรู้อย่างมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ มีแรงจูงใจในการใฝ่หาความรู้เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

การที่นักศึกษาจะมีลักษณะของการเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองได้นั้น ต้องมาจากการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ ซึ่งจะต้องมีลักษณะของการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง อาจารย์ต้องสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาทุกคน ให้ได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ออกมา เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ไม่ทอดทิ้ง ให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างมีความสุข มีทางเลือกวิธี

การเรียนรู้ที่หลากหลาย เพราะบุคคลแต่ละคนมีศักยภาพและวิธีการในการเรียนรู้ไม่เหมือนกัน บางคนชอบเรียนรู้ด้วยตนเอง (อำพล จินดาวัฒนะ, 2539).

การเรียนการสอน ควรเป็นการสร้างโอกาสเรียนรู้ให้กับนักศึกษา เพื่อนักศึกษาจะได้ นำสิ่งต่างๆไปใช้สำหรับการทำงานและดำรงชีวิต ให้ประสบความสำเร็จ เพราะนักศึกษามักจะอยู่ในวิทยาลัย 2-4 ปี แต่การพัฒนาคนจะต้องคำนึงถึงบทบาทของผู้ที่อยู่ในระบบบริการด้วย การพัฒนาคนจึงต้องมีความต่อเนื่องต้องสร้างให้นักศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถคิดเป็น ทำเป็น (อำพล จินดาวัฒนะ, 2539)

การที่จะจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดสภาพการณ์เช่นนี้ได้ นั้น อาจารย์ต้องเป็นผู้มีความเชื่อ ศรัทธาในศักยภาพและความสามารถของบุคคล เพราะการที่เชื่อและไว้วางใจในความสามารถของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของตนเอง ผู้สอนต้องมีลักษณะจริงจังเป็น คนตรงไม่เสแสร้ง เปิดเผยความรู้ลึกซึ้งให้ผู้เรียนได้รับทราบถึงความรู้ลึกซึ้งที่คิดที่ดีที่ผู้สอนมีต่อผู้เรียน การให้เกิดสติผู้เรียนในแง่ของความรู้ลึกซึ้งและความคิดเห็น สามารถที่จะเข้าใจปฏิบัติวิชาต่างๆที่เกิดขึ้นจากภายในตัวผู้เรียน ตลอดจนการตระหนักถึงกระบวนการของการศึกษาอันพึงมีต่อผู้เรียน

อาจารย์ต้องเป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองไม่หยุดนิ่ง เพื่อเป็น ตัวอย่างที่ดีกับนักศึกษา อาจารย์ต้องเป็นคนที่มีความรู้ อากาเรียนรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่วิเคราะห้ ไม่หยุดนิ่ง มีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา สร้างโอกาสการเรียนรู้ที่หลากหลาย กว้างขวางให้กับนักศึกษา ให้นักศึกษากล้าตั้งคำถาม กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก (อำพล จินดาวัฒนะ, 2539) อาจารย์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้ภารกิจของสถาบันการศึกษามรรลุดัตถุประสงค์ อาจารย์จึงต้องปฏิบัติบทบาทหลายๆอย่างในเวลาเดียวกัน ทั้งด้านการสอนภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติกิจกรรมต่างๆของสถาบัน โดยเฉพาะการสอนภาคปฏิบัติ อาจารย์เป็นผู้ที่มีบทบาทมากในการจัดบรรยากาศเพื่อเสริมการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมที่จะนำไปสู่ทัศนคติต่อตนเองในทางที่ดี หรือในทางที่พอใจจะช่วยให้เกิดการเจริญเติบโตในบุคคล(Personal Growth) และเกิดความรู้สึกอิสระในการทำงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างดี (Guinee, 1978) อาจารย์ควรมีความเห็นอกเห็นใจ ออมรับในความเป็นบุคคลของนักศึกษา มีความเอื้ออาทร เข้าใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความมั่นใจในตนเอง เข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความรู้ทักษะด้านการสอน รู้หลักการและวิธีการสอนเป็นอย่างดี เป็นที่ปรึกษาของนักศึกษาทั้งด้านการเรียนและส่วนตัว ให้คำแนะนำ กระตุ้นนักศึกษาให้เกิดความสนใจ ในการเรียนรู้วางแผนและเลือกประสบการณ์ทางคลินิกที่เหมาะสมเพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้มากที่สุดตระหนักถึงความรู้ ความสามารถ ความพร้อมและความสนใจของนักศึกษาแต่ละคน เน้นการนำความรู้ในศาสตร์ต่างๆมาช่วย

ในการแก้ปัญหา โดยมีอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะแหล่งข้อมูล สร้างทักษะในการเรียนรู้ให้เกิดแก่นักศึกษา จัดบรรยากาศของการเรียนการสอน ให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน เพราะนักศึกษาไม่ได้เป็นเพียงผู้รับอย่างเดี๋ยวนั้นจะต้องเป็นผู้ให้ด้วย มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ นักศึกษามีโอกาสเรียนรู้ความรู้อื่นๆ และวิธีการสอนเพื่อที่นักศึกษาจะได้เรียนรู้วิธีการสอนตนเอง

ในขณะที่เดี๋ยวก่อนอาจารย์จะต้องมีบทบาทของการเป็นผู้เรียนด้วยเช่นกัน ซึ่งจะช่วยให้ อาจารย์เกิดการเรียนรู้ถึงความต้องการของนักศึกษา เพื่อจะได้จัดการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (เฉลิม วราวิทย์, 2525) อาจารย์และนักศึกษาร่วมมือกันในการเรียนรู้ ใส่ใจกับความรู้สึกและ คอบสนองต่อความคิดเห็นของนักศึกษา ให้กำลังใจและคำชมเชย สอนรับความแตกต่างระหว่าง บุคคลของนักศึกษา ทั้งส่วนที่เข้มแข็งและอ่อนแอ ความรู้สึกทั้งด้านบวกด้านลบ เข้าใจสถานการณ์ ต่างๆ โดยไม่ด่วนตัดสิน มีความเข้าใจตนเอง ตระหนักในคุณค่าของคนในฐานะบุคลากรในวิชาชีพ พยาบาล ในฐานะผู้สอนทางการพยาบาล (พวงรัตน์ บุญญานุกฤษ, 2525) เชื่อในศักยภาพและความ สามารถของนักศึกษามีทักษะและเทคนิควิธีการที่จะสร้างมวลประสบการณ์ ให้เกิดพัฒนาการแก่นักศึกษาอย่างเต็มความสามารถช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาไปถึงศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท เป็นสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปัญหาในส่วนของอาจารย์ จะมีในเรื่องของจำนวน และคุณภาพ ซึ่งพบว่าปัจจุบันอัตราส่วนของ อาจารย์ต่อนักศึกษาสูงถึง 1:13 หรือสูงกว่า (แผนพัฒนาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท ช่วงแผน 8 พ.ศ.2540-2544)ซึ่งตามเกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดให้อัตราส่วน อาจารย์ต่อนักศึกษา ในการจัดการศึกษาสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์เป็น 1:8-1:4

นอกจากนี้การนิเทศการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล จะอยู่ในความดูแลของพยาบาล ประจำการเป็นส่วนใหญ่ การเรียนการสอนในคลินิกจึงไม่ได้รับการส่งเสริมที่ดีพอ จากการติดตามผลคุณภาพบัณฑิตที่ผ่านมาซึ่งไม่มีการศึกษาคุณภาพของบัณฑิตด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็น ลักษณะของบัณฑิตที่จำเป็นอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคข้อมูลข่าวสารตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ประกอบกับเหตุผลที่ว่าคุณภาพของบัณฑิตด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองนี้เป็นคุณสมบัติที่บัณฑิตต้องสั่งสม เพิ่มพูนตลอดระยะเวลาของการเป็นนักศึกษาพยาบาลคือ 4 ปี ภาสได้จัดการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์โดยเฉพาะอาจารย์ที่สอนในคลินิกและจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยยังไม่ พบว่ามีการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ด้วยผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนใน คลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยศึกษาทั้งในภาพรวมและรายด้านซึ่งการศึกษา

สมรรถนะของการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นต้องใช้วิธีการอย่างละเอียด โดยการใช้เครื่องมือวิจัยที่เหมาะสมตามลักษณะของสมรรถนะที่จะวัด กล่าวคือ ต้องใช้ทั้ง การสัมภาษณ์และการสอบถาม ตลอดจนการพิจารณาข้อมูลที่รวบรวมได้ ควรทำในบริบทเฉพาะ จึงนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ที่สามารถผลิตบุคลากรทางการพยาบาล ที่เชื่องพร้อมด้วยความรู้ ความสามารถ คือ เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพอย่างจริงจังได้ ผู้วิจัยจึงเลือก ศึกษาเฉพาะกรณีวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชีฮานาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งด้านการเตรียมการเพื่อการเรียนรู้ การสนับสนุนการเรียนรู้ การร่วมกันเรียนรู้ การส่งเสริมพัฒนาการในฐานบุคคล
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำแนกตามภูมิหลัง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ด้านการสอน และความสัมพันธ์ในศักยภาพบุคคล

แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอควบคู่ไปกับการพัฒนาการศึกษาพยาบาล คุณภาพของการศึกษาพยาบาลจะเป็นจริงในระดับใด ผู้ปฏิบัติการทางวิชาชีพพยาบาลจะต้องมีการพัฒนา ความรู้ความสามารถ ทักษะ และค่านิยมของคน เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ

การจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ซึ่งต้องสัมพันธ์สอดคล้องผสมผสานกันไป การสอนภาคปฏิบัติจะประสบผลสำเร็จได้ขึ้นกับ องค์ประกอบหลายอย่าง นอกเหนือจาก ลักษณะของอาจารย์ และวิธีการสอน(Hinchliff, 1979) โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางในการเรียนรู้ อาจารย์จะต้อง

เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างแท้จริง (Lowerly & others, 1971) มีความรู้ในเนื้อหาวิชาดี เป็นผู้ที่มีการวัดผลดีมีความสามารถในการอธิบายอย่างชัดเจน (Poque, 1967) ซึ่งอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ด้านการสอน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สมรรถนะของอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความแตกต่างกัน และระดับการศึกษาของอาจารย์มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของอาจารย์ต่อนักศึกษาด้อย (Thompkins, 1989) อายุและประสบการณ์ด้านการสอนมักจะจะเป็นไปด้วยกัน อายุเพิ่มมากขึ้น ประสบการณ์ด้านการสอนก็จะเพิ่มตามไปด้วย ดังนั้นเมื่อมีประสบการณ์มาก โอกาสที่จะศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆจึงมีมากกว่า (สุจินตนา ชรรณวิภาภูมิ, 2527) มีความสามารถในการเผชิญชีวิตและปัญหาต่างๆ มีวิธีการที่จะเข้าถึง เข้าใจนักศึกษาในลักษณะที่แตกต่างกันได้ดี เช่นเดียวกับอาจารย์ที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า จะมีประสบการณ์ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ที่เป็นแนวคิด ค่านิยมหรือทฤษฎีใหม่ๆ ให้ความสำคัญในความเป็นบุคคล มีเสรีภาพในการเลือกสิ่งที่ตนต้องการและรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง มีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงในสิ่งใหม่ๆ ได้ง่าย

ประสบการณ์ด้านการสอนหรือระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญ เพราะผู้ที่มีประสบการณ์ในอาชีพนานกว่า ย่อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพนั้นๆ มากกว่า ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานมากกว่า ผู้ที่ปฏิบัติงานอายุงานน้อย บุคคลจะเรียนรู้จากสถานการณ์การเผชิญปัญหา ใช้ความสามารถในการพิจารณาวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้น เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานของคนให้ประสบความสำเร็จ (Devis & Newstrom, 1985) ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานสูง ความสามารถในการปฏิบัติงานก็จะสูงตามไปด้วย (Dyer, 1981) การเรียนการสอนทุกระดับผู้เรียนต้องการผู้สอนที่มีความรู้ดี มีประสบการณ์ในการเลือกใช้ชีวิตการสอน (ทองจันทร์ หงส์ลดาธมภ์, 2524) อาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนจะมีความสัมพันธ์กับนักศึกษาเป็นอย่างดี (Lowerly & others, 1971) เพราะผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก จะสามารถนำประสบการณ์ใหม่ๆ มาสังเคราะห์ให้เข้ากับประสบการณ์เดิมเพื่อการเรียนรู้หรือปฏิบัติสิ่งต่างๆ ได้ดี (Brim quoted in Gaff, 1975) ประสบการณ์จะช่วยให้บุคคลเกิดความคิด ทักษะทัศนคติ การรู้จักตนเอง การเข้าใจสังคม และสิ่งแวดล้อมดีขึ้น (สิปปนนท์ เกตุทัต, 2518)

ดังนั้นอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ด้านการสอน จึงมีส่วนช่วยให้สมรรถนะของอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ

บุคคลที่มีอัตมโนทัศน์หรือความเชื่อในทางบวกจะมีการรับรู้ที่ถูกต้อง ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการติดต่อกับบุคคลอื่น เต็มใจยอมรับบุคคลอื่นมากกว่า มีความสามารถในการประกอบกิจกรรมต่างๆได้ตามความมุ่งมั่นเอาใจ มองตนเองได้ตามความเป็นจริง เป็นคนเปิดเผย มีความจริงใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง สนใจแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ (Wiggin & others, 1970) บุคคลมีลักษณะของการพึ่งตนเอง (Combs, 1985) ประสบการณ์ที่ได้ติดต่อกับสังคมและบุคคลอื่น จะทำให้บุคคลมีการเรียนรู้เกี่ยวกับอัตมโนทัศน์มากขึ้น (Sullivan cited in Stuart & Sundeen, 1983) ชั่วชาติให้เข้าใจตนเองว่าเป็นคนอย่างไร มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองอย่างไร การรับรู้ตนเองในฐานะบุคคล และผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการศึกษาค้นคว้า การคิด ทดลองปฏิบัติวิธีการใหม่ๆที่ได้จากการอ่าน การศึกษาด้วยตนเองนั่นเอง

ดังนั้นอาจารย์ที่มีความเชื่อในศักยภาพบุคคลทางบวก จึงมีส่วนช่วยให้สมรรถนะของอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประสพผลสำเร็จมากขึ้น

ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานการวิจัยนี้ว่า

1. สมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของอาจารย์ในช่วงอายุที่มากกว่า จะสูงกว่าอาจารย์ในช่วงอายุน้อยกว่า
2. สมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาโทหรือสูงกว่า จะสูงกว่าในอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
3. สมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของอาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนมากกว่า จะสูงกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนน้อยกว่า
4. สมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของอาจารย์ที่มีความศรัทธาในศักยภาพบุคคลสูง จะสูงกว่าอาจารย์ที่มีความศรัทธาในศักยภาพบุคคลต่ำ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานด้านการสอนและการนิเทศนักศึกษาในหอผู้ป่วย โดยมีประสบการณ์ด้านการสอนมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี วุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรเทียบเท่าปริญญาตรีทางการพยาบาลหรือสูงกว่า ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท

2. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาสมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เฉพาะในส่วนที่แสดง 4 ลักษณะ คือ การเตรียมการเพื่อการเรียนรู้ การสนับสนุนการเรียนรู้ การร่วมกันเรียนรู้ การส่งเสริมพัฒนาการในฐานบุคคล

3. สมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นสมรรถนะที่อาจารย์แสดงออกในสถานการณ์การสอนทางคลินิก ได้แก่ การประชุมปรึกษาทางการพยาบาล (Nursing Care Conference) การเยี่ยมชมตรวจ (Nursing Rounds) การปรึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Conference)

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ คือ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ด้านการสอน และความศรัทธาในศักยภาพบุคคล

ตัวแปรตาม คือ สมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึงความต้องการในการศึกษาหาความรู้ ความสนใจใฝ่รู้ของผู้เรียน โดยการตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ และดำเนินการค้นคว้าหาคำตอบที่ที่ต้องการ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถโดยรวมที่มีอยู่ในตัวบุคคลประกอบด้วยความสามารถย่อยหลายประการ ซึ่งพัฒนาให้สูงขึ้นได้ จากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่บุคคลนั้นประสบอยู่

สมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

หมายถึง ความสามารถโดยรวมที่มีอยู่ในตัวบุคคลของอาจารย์ ในการวางแผนการเรียนรู้ การดำเนินการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติการพยาบาล โดยการจัดสภาพการณ์จริงบนหอผู้ป่วย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสามารถอ้อในการวินิจฉัยจะวัดได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการแสดงพฤติกรรมของอาจารย์ 4 ด้าน คือ

1. การเตรียมการเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรม/การแสดงออกของอาจารย์ต่อการวางแผนจัดเตรียมการปฏิบัติการเรียนรู้ โดยการจัดสภาพการณ์ให้มีบรรยากาศของการเรียนรู้อบรมรับ การร่วมมือช่วยเหลือ การสนับสนุนประคับประคอง การลงมติดัดสนใจ และวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

2. การสนับสนุนการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรม/การแสดงออกของอาจารย์ต่อการจัดการดำเนินการเรียนการสอนจากสภาพการณ์จริงให้มีการตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ร่วมกัน การวางขั้นตอนของการเรียนรู้ โดยการแนะนำแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ การให้กำลังใจ เอื้อเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ การกระตุ้นให้นักศึกษาได้ค้นคว้าแสดงออกตามความต้องการและความพร้อมต่อการเรียน

3. การร่วมกันเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรม/การแสดงออกของอาจารย์ต่อการดำเนินการเรียนรู้ร่วมกับนักศึกษา การลงมติเลือกปฏิบัติการทางพยาบาล การดำเนินการศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระและการซักถามข้อความรู้ซึ่งกันและกัน การได้ทดลองปฏิบัติประสบการณ์ใหม่ด้วยตนเองภายใต้การดูแลช่วยเหลือของอาจารย์

4. การส่งเสริมพัฒนาการในฐานะบุคคล หมายถึง พฤติกรรม/การแสดงออกของอาจารย์ต่อการจัดการกระทำ หรือดำเนินการเพื่อให้เกิดการประเมินตนเอง การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการรับรู้ผลที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์/สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง การยอมรับความคิด ความรู้สึกของนักศึกษา ด้านพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ การสร้างความรู้สึกลด้านการเห็นประโยชน์/คุณค่าของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สถานการณ์การสอนทางคลินิก หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงบนหอผู้ป่วย ซึ่งอาจารย์มีปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษา โดยการแสดงพฤติกรรมทั้ง 4 ด้าน

ภูมิหลัง หมายถึง องค์ประกอบส่วนบุคคลของอาจารย์ ที่คาดว่าจะจะเป็นปัจจัยหนึ่งของการเกิดสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ด้านการสอน

1. ระดับการศึกษา หมายถึง การที่บุคคลได้ผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก โดยถือเอาวุฒิการศึกษานั้นสูงสุดที่ได้รับเป็นเกณฑ์

2. ประสบการณ์ด้านการสอน หมายถึง ระยะเวลาที่อาจารย์ปฏิบัติงานในหน้าที่ การสอน การนิเทศทางการพยาบาล ที่ผ่านมาไม่น้อยกว่า 1 ปี

ความศรัทธาในศักยภาพบุคคล หมายถึง พฤติกรรม/ความรู้สึก/ความเชื่อของอาจารย์ ที่มีต่อนักศึกษาในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล ความเป็นผู้มีอิสระในการเลือกเรียนรู้ ตามความสนใจใฝ่รู้ มีความสามารถจัดกระทำและดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์พยาบาลผู้ทำหน้าที่ด้านการสอนและการนิเทศการฝึก ภาควิชาปฏิบัติของนักศึกษาบนหอผู้ป่วย โดยมีประสบการณ์มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้อาจารย์ได้ตระหนักถึง ศักยภาพ ความสามารถของตน ในการจัดการ เรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในรายวิชาต่างๆได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้วยตนเองของอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษานอื่นๆ
4. เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้า หรือทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย